

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
КЗ «Чернігівський центр
професійно-технічної освіти»
протокол №12 від 27.06.2023 р.

ВВЕДЕНО в дію

наказом директора КЗ
«Чернігівський центр
професійно-технічної освіти»
№ 74-о.д від 27. 06. 2023 р.

_____ Наталія ПОТЄХІНА

ПОЛОЖЕННЯ про академічну доброчесність

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості освіти, Статуту та визначає засади забезпечення академічної доброчесності в усіх сферах діяльності (освітній, науковій, виховній тощо) комунального закладу «Чернігівський центр професійно-технічної освіти» Чернігівської обласної ради (далі – КЗ «Чернігівський центр ПТО»).

1.2. Суб'єктами системи забезпечення академічної доброчесності є педагогічні, наукові, науково-педагогічні, інші працівники та здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти КЗ «Чернігівський центр ПТО».

1.3. *Академічна доброчесність* – це сукупність етичних та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження методичної (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або методичних (творчих) досягнень.

1.4. Система забезпечення академічної доброчесності є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти в КЗ «Чернігівський центр ПТО» і включає в себе:

- заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу з поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- механізм виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- порядок притягнення учасників освітнього процесу до академічної відповідальності.

1.5. Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками КЗ «Чернігівський центр ПТО» передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методи, технології і результати досліджень, використані джерела та власну освітню і наукову діяльність;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти.

1.6. Дотримання академічної доброчесності здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (методичної, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

1.7. Дотримання академічної доброчесності є обов'язком кожного учасника освітнього процесу в КЗ «Чернігівський центр ПТО» та включає в себе дотримання вимог академічної доброчесності у власній навчальній та/або методичній діяльності, а також недопущення порушення академічної доброчесності іншими учасниками освітнього процесу.

2. Запобігання порушенням академічної доброчесності

2.1. КЗ «Чернігівський центр ПТО» проводить заходи для учасників освітнього процесу щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації у разі використання оприлюднених ідей, розробок, тверджень, відомостей при підготовці методичної (творчої) продукції, об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів освіти КЗ «Чернігівський центр ПТО» тощо.

2.2. КЗ «Чернігівський центр ПТО» вживає заходів щодо ознайомлення здобувачів освіти із поняттям та вимогами академічної доброчесності шляхом включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення окремих лекцій, семінарів, тренінгів, круглих столів, індивідуальних консультацій для здобувачів освіти та в інші способи, що не суперечать чинному законодавству.

2.3. Відповідальна особа КЗ «Чернігівський центр ПТО» організовує демонстрацію роботи антиплагіатної системи та бере участь у розробленні методичних рекомендацій щодо оформлення дипломних робіт (проектів) відповідно до особливостей роботи системи автоматизованої перевірки

текстових документів на унікальність.

2.4. Особа, яка набула статусу здобувача освіти в КЗ «Чернігівський центр ПТО» (була зарахована на навчання, переведена, поновлена з іншого закладу професійної (професійно-технічної) освіти тощо) упродовж місяця з дня набуття такого статусу бере на себе зобов'язання щодо дотримання академічної доброчесності та власноручним підписом підтверджує, що вона ознайомила з цим Положенням.

3. Порушення вимог академічної доброчесності та відповідальність за їх вчинення

3.1. Відповідно до Закону України «Про освіту» формами проявів академічної не доброчесності є: плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання.

3.1.1. *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

3.1.2. *Самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

3.1.3. *Фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

3.1.4. *Фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу або наукових досліджень.

3.1.5. *Списування* – виконання робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, під час поточного чи підсумкового контролю або атестації здобувачів освіти, у т.ч. за допомогою будь-яких приладів, що можуть слугувати для збереження, відтворення, прийому або передачі інформації (окрім випадків, коли використання таких приладів дозволено умовами проходження контролю чи атестації).

3.1.6. *Обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої та наукової (творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

3.1.7. *Хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

3.1.8. *Необ'єктивне оцінювання* – завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти. Основою для необ'єктивного оцінювання можуть бути: невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему та критерії оцінювання результатів навчання; застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми; відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання; занижені або завищені вимоги до результатів навчання тощо.

3.1.9. Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

3.1.10. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

3.2. Учасники освітнього процесу КЗ «Чернігівський центр ПТО» несуть відповідальність за порушення академічної доброчесності відповідно до вимог законодавства України.

3.3. За порушення академічної доброчесності педагогічні працівники КЗ «Чернігівський центр ПТО» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

3.4. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії.

4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності

4.1. Педагогічні працівники зобов'язані забезпечувати дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти в освітньому процесі та методичній діяльності.

4.2. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти при виконанні завдань поточного та підсумкового контролю і кваліфікаційній атестації здобувача освіти забезпечує викладач (екзаменаційна або атестаційна комісія), який проводить такий контроль (проміжну/державну кваліфікаційну атестацію).

4.2.1. До початку виконання завдань поточного або підсумкового контролю чи атестації здобувача освіти, викладач (екзаменаційна або атестаційна комісія) має визначити, які джерела інформації дозволяється використовувати при виконанні цих завдань. У випадку виявлення порушення безпосередньо під час проходження поточного або підсумкового контролю чи атестації в присутності викладача (екзаменаційної або атестаційної комісії), розгляд питання про встановлення факту порушення академічної

добročесності та притягнення до академічної відповідальності відбувається негайно на місці, при цьому має бути забезпечено права здобувача освіти, які передбачено п. 4.13 цього Положення. У разі встановлення факту порушення, проходження контролю здобувачем освіти припиняється, йому повідомляється про встановлення факту порушення академічної доброчесності.

4.2.2. У випадку виявлення порушення академічної доброчесності під час перевірки письмових робіт поточного або підсумкового контролю чи проміжної/державної кваліфікаційної атестації за відсутності здобувача освіти, про це йому направляється повідомлення, у якому має бути визначено час і місце розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності. Питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності розглядає викладач (екзаменаційна або атестаційна комісія), який проводив поточний або підсумковий контроль у присутності здобувача освіти. Відсутність здобувача освіти, належним чином повідомленого про час та місце розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності не перешкоджає вирішенню цього питання по суті. Рішення викладача (екзаменаційної або атестаційної комісії) повідомляється здобувачеві освіти.

4.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти при написанні письмової екзаменаційної роботи (творчої роботи, дипломної роботи, проекту) забезпечує педагогічний працівник (керівник дипломної роботи). У випадку виявлення порушень в тексті письмової роботи (у її остаточному варіанті), встановлення факту порушення та притягнення до академічної відповідальності відбувається за правилами, передбаченими підпунктом 4.2.2 цього Положення.

4.4. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти при написанні письмової екзаменаційної роботи забезпечує педагогічний працівник (керівник дипломної роботи) та голова методичної комісії, до якої відноситься педпрацівник.

4.5. Перевірка всіх видів письмової екзаменаційної роботи або методичних робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передусім іншим процедурам публічного розгляду.

4.6. Перевірка всіх видів письмових робіт може здійснюватися з використанням спеціальних програмних засобів (в тому числі інтернет-систем) та/або вручну за допомогою пошукових Інтернет-сервісів, а також з використанням будь-яких інших способів. Використання будь-якого способу перевірки не виключає можливість використання іншого (інших) способів.

4.7. Порядок перевірки на наявність ознак академічного плагіату письмової екзаменаційної роботи здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти:

4.7.1. Перед перевіркою на академічний плагіат здобувач освіти (автор письмової екзаменаційної роботи) в термін не пізніше 15 календарних днів до попереднього захисту готує файл завершеної письмової екзаменаційної роботи

(у форматі, прийнятному для перевірки на плагіат програмним засобом, використовуваним в КЗ «Чернігівський центр ПТО») та подає його своєму керівнику.

Перед подачею файлу керівнику здобувач освіти може самостійно перевірити свою письмову екзаменаційну роботу за допомогою будь-яких програм чи сервісів, в тому числі розміщених у мережі Інтернет, та ознайомити з керівника письмової екзаменаційної роботи з результатами такої перевірки.

4.7.2. Керівник письмової екзаменаційної роботи передає її в електронному вигляді для перевірки на академічний плагіат відповідальній особі за дотримання академічної доброчесності у КЗ «Чернігівський центр ПТО».

4.7.3. Перевірка автоматизованою системою здійснюється в термін не більше 5 календарних днів. Результати перевірки (звіти подібності) повертаються керівнику дипломної роботи.

Звіти подібності носять інформаційно-рекомендаційний характер. Не рекомендується допускати до попереднього захисту роботи, унікальність яких становить нижче 60% за результатами автоматизованої перевірки. Однак остаточне рішення про унікальність роботи приймається лише після публічного розгляду та обговорення роботи на відповідній методичній комісії.

4.7.4. Результати перевірки на академічний плагіат обговорюються на засіданні методичної комісії. За результатами цього обговорення та попереднього захисту письмової екзаменаційної роботи приймається остаточне рішення про дотримання умов академічної доброчесності здобувачем освіти. Згідно прийнятого рішення заступник директора з навчально-виробничої роботи затверджує Висновок про допуск письмової екзаменаційної роботи до захисту.

4.7.5. Роботи, які за результатами перевірки або попереднього захисту мають ознаки порушення академічної доброчесності повертаються здобувачам освіти на доопрацювання на термін не більше 3 календарних днів. Після чого відправляється на повторну перевірку, яка здійснюється в термін не більше 3 календарних днів.

4.8. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем освіти при попередній експертизі письмової екзаменаційної роботи та підготовці висновку про теоретичне та практичне значення результатів письмової екзаменаційної роботи здійснює рецензент дипломної роботи.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності рецензент дипломної роботи зобов'язан повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення керівника дипломної роботи. Така письмова екзаменаційна робота не рекомендується до захисту, надається негативний висновок.

4.9. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності педагогічними працівниками при рекомендації видань до друку здійснюють голови методичних комісій, рецензенти (експерти) різних рівнів КЗ «Чернігівський центр ПТО».

4.10. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності

авторами публікацій у методичних та фахових виданнях здійснюють відповідальні за випуск особи. Виявлення порушення академічної доброчесності у поданих публікаціях є підставою для відмови у друку.

4.11. Остаточне рішення щодо наявності у роботі інноваційних ідей та методичних результатів, які отримані іншими авторами, та (або) відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання за мотивованими висновками приймається членами методичних комісій на своїх засіданнях.

4.12. Кожна особа, стосовно якої розглядається питання про порушення нею академічної доброчесності, має право:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до Комісії з трудових спорів (або в судовому порядку).

4.13. У випадку вчинення учасником освітнього процесу обману, який полягав у поданні до КЗ «Чернігівський центр ПТО» завідомо неправдивих документів або у вигляді хабарництва, особа, яка виявила такий обман або хабарництво, направляє керівнику КЗ «Чернігівський центр ПТО» подання, у якому викладає обставини вчинення виявленого порушення і додає матеріали, які свідчать про факт обману чи хабарництва.

4.14. Керівник КЗ «Чернігівський центр ПТО» розглядає питання про встановлення факту порушення та притягнення до академічної відповідальності за правилами, передбаченими підпунктом 4.2.2 цього Положення. У випадку якщо порушення містить ознаки складу кримінального правопорушення керівник закладу освіти передає інформацію про вчинення порушення до Національної поліції України.

5. Рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності

5.1. Рішення керівника про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності викладається у формі подання на ім'я керівника КЗ «Чернігівський центр ПТО», у якому повідомляється про ухвалене рішення та викладаються обставини виявлення факту порушення академічної доброчесності. Подання направляється керівнику КЗ «Чернігівський центр ПТО» в день ухвалення рішення, а його копія направляється здобувачеві освіти, щодо якого ухвалене рішення про притягнення до академічної

відповідальності.

5.2. Рішення екзаменаційної/кваліфікаційної комісії про встановлення факту порушення академічної доброчесності під час іспиту або кваліфікаційної атестації та притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності викладається у формі протоколу, у якому зазначається ухвалене рішення та викладаються обставини виявлення факту порушення академічної доброчесності. Протокол направляється керівнику в день ухвалення рішення, а його копія направляється здобувачеві освіти, щодо якого ухвалене рішення про притягнення до академічної відповідальності.

5.3. У випадку застосування відповідальності у формі повторного проходження навчального компонента освітньої програми викладач (екзаменаційна комісія) у екзаменаційну відомість вносить позначку «не допущено». Якщо порушення, за яке передбачено повторне проходження навчального компонента освітньої програми, вчинено до підсумкового контролю, здобувач освіти не допускається до наступних навчальних занять з відповідної навчальної дисципліни.

5.4. При повторному проходженні навчального компонента освітньої програми, застосованому за вчинення порушень при написанні дипломної роботи, здобувач освіти має підготувати нову дипломну роботу, захист якої відбувається у наступному семестрі.

5.5. Якщо порушення, за яке передбачено відрахування, виявлено під час підсумкової атестації здобувача освіти, в протоколі екзаменаційної комісії вноситься позначка «не допущено».

5.6. Рішення щодо встановлення фактів порушень академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності, які набрали чинності, доводяться до відома здобувачів освіти та оприлюднюються у загальнодоступних джерелах (на веб-сайті, дошках оголошень тощо).

5.7. Здобувач освіти, щодо якого ухвалено рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності, має право протягом трьох днів з дня отримання повідомлення про прийняття такого рішення оскаржити його в Комісії з трудових спорів. Якщо закінчення строку оскарження припадає на неробочий день, останнім днем строку вважається перший після нього робочий день.

5.8. Комісія з трудових спорів повинна розглянути скаргу здобувача освіти протягом двох робочих днів від дня її подання.

5.10. Член Комісії з трудових спорів не може брати участь у розгляді скарги, якщо він виявив факт порушення, або брав участь у прийнятті рішення про встановлення факту порушення та притягнення до академічної відповідальності, або таке рішення ухвалено відносно цього члена комісії.

5.11. Розгляд скарг відбувається відкрито, в присутності здобувача освіти, який подав скаргу, та (або) його представника. Відсутність під час розгляду здобувача освіти та (або) його представника, яких було належним чином повідомлено про час та місце засідання, не перешкоджає розгляду скарги.

5.12. За результатами розгляду скарги комісія може ухвалити одне із

таких рішень:

- задовольнити скаргу та скасувати рішення про встановлення факту порушення та притягнення до академічної відповідальності;
- відмовити в задоволенні скарги.

5.13. Рішення Комісії з трудових спорів оформлюються у формі протоколу її засідання, який підписується головою комісії та секретарем, і набувають чинності з моменту їх ухвалення. У протоколі мають бути викладені аргументи, виходячи з яких комісія ухвалила рішення. Копія протоколу надсилається здобувачу освіти, який подав скаргу та (або) його представнику.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення про академічну доброчесність затверджується рішенням педагогічної ради КЗ «Чернігівський центр ПТО».

6.2. Положення набирає чинності з моменту затвердження його педагогічною радою КЗ «Чернігівський центр ПТО», уведення в дію наказом керівника та оприлюднення на офіційному веб-сайті КЗ «Чернігівський центр ПТО».

6.3. Учасники освітнього процесу повинні бути ознайомлені з Положенням після його затвердження та оприлюднення, а в подальшому - при прийомі на роботу та зарахуванні на навчання.

6.4. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом керівника за рішенням педагогічної ради КЗ «Чернігівський центр ПТО». Це положення не є оригінальним науковим текстом та укладачі не претендують на його авторство. Цей текст створено на основі європейських і вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок окремих закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також на матеріалах і кейсах Національного агентства із забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.